

До Специализираното научно жури
по конкурс обнародван в ДВ, бр. 23/27.03.2015 г.
Катедра "Туризм, алпинизъм, ориентиране и снежни спортове"
при НСА „Васил Левски“

СТАНОВИЩЕ

от проф. Малчо Стоянов Малчев, дн
на научната продукция, депозирана за участие в конкурс за заемане на
академичната длъжност „професор“ в професионално направление 7.6
СПОРТ от доцент д-р Валентин Георгиев Гърков

Представената рецензия е съобразена с изискванията на ЦРАС при НСА „Васил Левски“ и „Правилник за придобиване на научната степен „Доктор на науките“ и за заемане на академични длъжности в Национална спортна академия „Васил Левски“ (НСА)“.

В обявения конкурс за „професор“ за нуждите на Катедра **„Туризм, алпинизъм, ориентиране и снежни спортове“** при НСА „В. Левски“, обнародван в ДВ, бр. 23/27.03.2015 г, участва един кандидат - **доцент д-р Валентин Георгиев Гърков**

Научната продукция и академичния профил на кандидата съм рецензирал, като спазих Чл. 58.от правилника на НСА и критериите:

1. *Качество на учебната дейност.*
2. *Качество на научноизследователската дейност.*
3. *Спортна, педагогическа и практическа дейност.*

❖ Данни за кандидата доцент д-р Валентин Георгиев Гърков

Доцент д-р Валентин Георгиев Гърков е роден на 31 януари 1962 г. в град Дупница в семейство на медицински работници. Основно образование завършва през 1977г. в с. Слокощица – Кюстендилско, а средно образование през 1980г. в Политехническа гимназия на град Кюстендил. През 1987 г. е приет за редовен студент във ВИФ „Георги Димитров“ – специалност „Физическо възпитание“. Завършва висшето си образование с отличен успех през 1991г., като му се признава квалификация „Треньор по туризм – ориентиране и учител по физическо възпитание“.

През 1993г., след спечелен конкурс, доц. д-р В. Гърков е назначен за асистент в катедра „Туризм, алпинизъм и ориентиране“, където работи и до днес като преподавател и треньор в НСА „Васил Левски“. По-късно защитава дисертация на тема: **„Усъвършенстване на беговата подготовка на състезатели по ориентиране“** и получава ОКС „доктор“ през 2002г.

През 2004 печели конкурс и през 2005г. е назначен на академичната длъжност „Доцент, ВУ“ в НСА.

Други активности:

От 1975 г. доц. В. Гърков е активен състезател по спортно ориентиране. Той е многократен медалист от различни състезания у нас и в чужбина. Държавен шампион по ски ориентиране (щафети) за 1990г.

Като треньор на отбора по ориентиране на НСА има спечелени над 30 държавни титли. Негови състезатели са били членове на различен формат национални отбори на България по ориентиране и ски ориентиране.

Участвал е в 7 международни научни конгреса.

Член е на Международното научно сдружение "Спорт, стрес, адаптация".

В различни периоди от 1993 до 2013 г. кандидатът е бил треньор на националния отбор по ски ориентиране, като под негово ръководство женската ни щафета завоюва 3-то място по нации на европейско първенство през 2008г.

Адвайзер(съветник, консултант) е по ориентиране и ски ориентиране към Международната федерация по ориентиране – IOF.

Член е на ски комисията към IOF.

Член е на управителния борд на Асоциацията по ориентиране на Югоизточна Европа.

Представител е на IOF във FISU по въпросите на ски ориентиранието.

Председател е на Комитет „Ски ориентиране“ към Българска федерация по ориентиране – БФО, 2007 - 2015. Периодът е определен като най-успешният в историята на този спорт в България.

Доц. В. Гърков притежава компетенции и е търсен реамбулатор – картограф. Има над 100 авторски карти за ориентиране в България, Сърбия, Черна гора, Босна и Херцеговина, Хърватска, Австрия, Холандия, Испания, Гърция, Кипър.

Кандидатът е един от създателите на съвременни бакалавърски и магистърски програми за специалностите „Туризм – ориентиране“ и „Спортна анимация“. Той е и един от основателите, а в последствие ръководител на Магистърска програма – „Спортна анимация“ към НСА „В. Левски“ 2009-2012г.

Ръководител е на катедра „ТАО и Снежни спортове“ от 2012 г. досега.

Член е на Академичният съвет на НСА от 2012 г. досега.

Член е на Експертен съвет по Наука от 2008 г. досега.

Член е на Международното научно сдружение "Спорт, стрес, адаптация".

В потвърждение на изложеното към пакета документи по конкурса са приложени съответните доказателства – сертификати, удостоверения, учебни програми и др. подобни.

Лични умения и компетенции: Ползва 4 езика.

Социални умения и компетенции: Комуникативност, толерантност, способност за работа в екип, умения за справяне с конфликти, отговорна и диалогична личност, и др.

Организационни умения и компетенции: Координация на дейности, организация на съвместни дейности, гъвкавост, инициативност, креативност, решителност, водене на делова кореспонденция, поддържане на архив, организираност и други.

Технически умения и компетенции: Притежава много добра компютърна грамотност.

➤ **Качество на учебната дейност на доц. д-р В. Гърков**

Като преподавател има пълна учебна заетост от 02.06.1992г. в катедра „ТАО и снежни спортове“, специалност Туризъм-ориентиране.

Водещ преподавател е в специалността „Спортна анимация“ от 2004г.

Научен ръководител е на 10 докторанти от които 3-ма вече са успешно защитили и над 15 дипломанти към НСА „В. Левски“. Същите поименно са представени в справката на кандидата (документ под №7 в заявлението с № СЛ – 1491/20 -05 -2015)

➤ **Качество на научноизследователската дейност на доц. д-р В. Гърков**

За цялостната публикационна дейност на кандидата като обем прилагам таблица за наукометричните критерии №1(по стандартите на НСА).

Таблица 1

НАУКОМЕТРИЧНИ ДАННИ

на кандидата за „професор“ – доц. д-р Валентин Гърков, по приложение 3 от „Правилник за придобиване на научната степен Доктор на науките и заемане на академични длъжности в НСА“

	Доктор	Главен асистент	Доцент	ДП	Професор	ОБЩО
	1	2	3	4	5	6
Автор или съавтор на учебни програми					5	5
Титуляр на дисциплина			1		1	2
Водени учебни дисциплини на чужд език					1	1
Изнесени лекции в други висши училища, включително в чужбина						
Издадени учебни пособия и учебници:			3		8	11
• на хартиен носител			3		8	11
• на електронен носител/CD/DVD						
Участие в създаване на нови бакалавърски и магистърски специалности и програми					3	3
Участие в акредитационни процедури						
Участие в образователни проекти:					2	2
• по национални програми					1	1
• по международни програми					1	1
Участие в научноизследователски проекти:			3		7	10
• по фонд ПИ на Академията			3		7	10

<ul style="list-style-type: none"> • по Националния фонд за НИ • по други национални и международни програми 						
Студии					1	1
Монографии			1		2	3
Публикувани статии в списания:			10		18	28
<ul style="list-style-type: none"> • национални • международни • с импакт фактор • реферирана база данни 			10		18	28
Публикувани доклади в сборници на конференции:			4		8	12
<ul style="list-style-type: none"> • национални • международни 			3		2	5
			1		6	7
Участия в научни семинари:						
<ul style="list-style-type: none"> • национални • международни 						
Брой рецензирани от кандидата:						
<ul style="list-style-type: none"> • учебни програми и пособия • статии и доклади • автореферати • дисертационни трудове • хабилитационни материали 					1	1
					5	5
					3	3
					2	2
Брой цитирания:						
<ul style="list-style-type: none"> • в дипломни работа • в дисертационни трудове • в учебници • в списания 					20	20
					8	8
					7	7
Осъществено ръководство на дипломанти			2		15	17
Брой успешно защитили докторанти					3	3
Брой ръководени в момента докторанти					7	7
Участие в ръководството на семинари:						
<ul style="list-style-type: none"> • национални • международни 						
Участие в ръководството на конференции:			5		6	11
<ul style="list-style-type: none"> • национални • международни 			3		2	5
			2		4	6
Работа на изборна длъжност в Академията			1		2	3
Работа на изборна длъжност в други научни организации и обществени организации			1		2	3
Участие в редколегия на научно списание:						
<ul style="list-style-type: none"> • национални 						

• международни						
Отличия:					1	1
• институционални						
• регионални						
• национални						
• международни						
• спортни						

От таблицата е видно, че В. Гърков участва в конкурса с:

- **монографии – 2 броя;**
- **студии – 1 брой;**
- **учебници и учебни пособия на хартиен носител – 8 броя;**
- **публикувани статии в списания(национални) – 18 броя;**
- **публикувани доклади в сборници на конференции – 8, от които в национални – 2 и 6 в международни.**

Публикации са разпределени както следва: 7 самостоятелни, 7 като първи автор и 21 като съавтор – общо 35.

Анализът на публикациите позволява същите да бъдат разпределени в 3 основни направления:

1. Ориентиране и ски ориентиране (ориентиране, ски ориентиране, страни на спортната подготовка на ориентираваща, моделиране на разпределението на тренировъчните средства, специфика на щафетните състезания по ориентиране, картоиздаване) №№ 1, 2, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 13, 15, 16, 17, 18, 25, 27, 28, 30, 32, 33, 34,

2. Туризм и спортна анимация в туризма (рекреативен туризъм, социален туризъм, туристическа индустрия, анимация, спортна анимация в туризма, свободно време и анимация) №№ 3, 6, 12, 14, 31, 35

3. Дидактически публикации №№ 3, 11, 19, 22,

4. Други(адаптация, височинна тренировка) - № 14, 20, 21, 23, 29

От депозираната научна продукция без съмнение е ясно, че научно-изследователската дейност на доц. д-р Валентин Гърков е ориентирана и концентрирана в сферата на спорта и спортната тренировка – на широкото поле на ориентирането и ски ориентирането. Научните резултати осигуряват оптимизиране на спортната подготовка на състезателите по ориентиране и ски ориентиране и второ – качеството на обучение на студентите в НСА „Васил Левски“ и други ВУ, където се подготвят спортни педагози(ЮЗУ, ШУ, ВТУ, ПУ и СУ).

Безспорно новото амплуа на преподавателя и изследовател В. Гърков е проучването на методологичните и методически аспекти на туристическата анимация и конкретно на спортната анимация в туризма. Цитираните публикации в тази сфера разкриват специфичните способности на автора да твори на границата на две, колкото близки, толкова и далечни научни направления – спортологията и туризмологията.

Публикациите на В. Гърков у нас – 14 са представени на страниците на реномирани списания и сборници: 15 в „Спорт и Наука“; 3 в Научно-методично списание „Лека атлетика и Наука“; 3 в сборниците на международните научни конгреси „Спорт, стрес, адаптация“ и др. Отбелязвам тези факти, защото в цитираната периодика се допускат за отпечатване само рецензирани научни разработки.

6 от приложените публикации на доц. д-р В. Гърков са в чужбина, където кандидата е участвал в различни международни научни форуми – общо 6.

Има участие в 2 образователни проекта (1 в България и 1 в чужбина), както и участие в научноизследователски проекти – 7 по фонд НИ на НСА и 7 по Националния фонд за научни изследвания.

В качествен аспект водещи са студията *„Тренировка във височинни условия“*, където доц. д-р В. Гърков е съавтор и монографичните трудове *„Ски ориентиране“* (2014г.) и *„Туризм и Спортна анимация в туризма“* (2014г.).

Студията *„Тренировка във височинни условия“* е дело на 8 автора. Водещ автор е проф. Даниела Дашева, дпн. Известно неудобство за рецензента е, че в книгата не е отразен конкретния принос на отделните автори. Ето защо ще си позволя да цитирам част от предговора, където проф. Никола Хаджиев, дпн отбелязва следното – *„Авторският колектив на студията е композиран по особено добър начин – заедно с утвърдени научни работници-изследователи са включени и опитни педагози – треньори, които имат необходимата научна подготовка и провеждат на практика експерименталната методика.“* Той допълва, че всичко изложено в студията я прави един много добре оформен труд с оригинална структура на съвременна методологична база. Като анализирам характеристиката на обекта на изследване (таблицата на с.23) и други параметри на студията, мога да приема, че участието на доц. д-р Валентин Гърков е равнопоставено с останалите автори.

На втори план представям книгата *„Ски ориентиране“* (185 с.). Издадена е през 2014г. Като замисъл и реализация това е единствената компактна разработка у нас. Определено я признавам за монография независимо, че в издателските характеристики на последната страница е отнесена към „жанр: Учебник“. По този повод ще отбележа, че в следващата монография е допуснато същото несъответствие. В този аспект трябва да се въведе порядък, защото сред жанровете за научна комуникация между монографията и учебника не може да се поставя знак за равенство. Твърдо недопустимо. Предполагам, че това е недоглеждане на издателството НСА ПРЕС.

В монографията намирам много новости. Особено ценни обаче са четвърта, пета и шеста глави. Конвекгентния подход, в съчетание със задълбочен теоретичен анализ и собствени изследвания, представят техниката на работа с карта в ски ориентирането, особеностите в подготовката на състезания по ски ориентиране и подготовката на ски ориентираща.

Монографията е изключително добре илюстрирана.

Спазено е изискването на правилника на НСА: *„Монографията и студията задължително трябва да са рецензирани от хабилитирани лица с признати*

компетенции в съответната научна област. Поне един от рецензентите трябва да е външен по смисъла на т. 6 от Допълнителните разпоредби."

В заключение трябва да отбележа, че липсата на въведение или предговор към монографията е несвойствено (би трябвало да се забележи от редактора), но в никакъв случай не засяга научната стойност на трудът като цяло.

Монографията *„Туризм и спортна анимация в туризма“* (второ преработено издание, издание 2014г., обем 109 с.) се отличава с класическа архитектура за подобен жанр на научна комуникация. Тематиката на монографичната разработка е разположена в едно поле на книгоиздаването, което твърде е запълнено със специализирана тематика по проблемите на туризма. Това се дължи на обстоятелството, че в България има над десет университета и още повече колежи, които подготвят специалисти за туристическата индустрия, а академичните им ресурси научно осигуряват процеса на обучение с различни учебни пособия!

В контекста на казаното, ангажимента на доц. д-р В. Гърков към написването на книгата *„Туризм и спортна анимация в туризма“* е предизвикателство и отговорно начинание. В процеса на рецензирането търсих целта и методическия базис на монографичното изследване, които за съжаление не открих в уводните бележки на автора. Внимателният прочит обаче ми дава основание за догадки – целта, която преследва доц. д-р В. Гърков е системно осветляване на сложните взаимовръзки между туризма, който попада в третичния стопански сектор – обслужващ (не произвежда материални блага) и туристическата, в това число и спортна анимация. Двата основни раздела – Туризм и Спортна анимация в туризма са приблизително 50:50%.

Първият раздел е съставен от 5 параграфа. Този раздел представлява своеобразен микс от историографски, пространствени и социално-икономически аспекти на туризма. Описаната фактология има предимно потвърдителен характер от други подобни изследвания, като на места (параграф 1.4.3.) авторът представя нови статистически данни. Изложението на понятийния апарат, както и териториалната структура на туризма в България би трябвало да се съобрази със Закона за туризма. Този раздел би спечелил ако в края се представят проблемите и конфликтите в развитието на съвременния туризъм.

Вторият раздел е носител на идеите на автора да представи анимацията като важна и съставна част на туристическия продукт, а третият раздел третира проблемите на управлението на спортната анимация. Имам достатъчно основания да твърдя, че в тези раздели доц. д-р В. Гърков е успял да обхване научния проблем на изследването и да го осветли пространно.

Дидактически публикации: *„Изработване на карти за ориентиране“* (учебник), *„Свободно време и анимация в туризма“* (учебник за магистърска степен,

специалност Спортна анимация), „Туризм, алпинизъм, ориентиране“ (учебник – второ преработено издание, 2007г.) и „Спортна анимация – формиране на спортния анимационен продукт. Спортна анимация в планинския туризъм“, са разработени от авторски колективи, сред които В. Гърков се отличава като водещ специалист в направлението туризъм, ориентиране и спортна анимация. Общата ми оценка за тези публикации е висока. Те в достатъчна степен осигуряват обучението на студентите бакалаври и магистри по основните курсове и програми.

Научни приноси и цитирания на доц. д-р В. Гърков

Анализът на трудовете на В. Гърков разкрива следните **научни приноси**:

1. В резултат от научната и практическата ни дейност в продължение на 22 години (1993-2015) е оптимизирана тренировъчната дейност отнесена до беговата подготовка на ориентировачи с висока квалификация. Изведени са критерии и са предложени модели за оптимизирането ѝ.
2. Обосновано е понятието „ориентировъчно бягане“, като термин характеризиращ двигателната дейност единствено и само в състезания по ориентиране. Направен е задълбочен кинематичен анализ и са открити различията с другите, подобни бягания – кросово, маратонско и др.
3. Изведена е характеристика на морфо-функционалната специализация на организма в продължителни тренировъчни и състезателни занимания с ориентиране.
4. Изследвано е влиянието на различни по насоченост стресови тренировъчни натоварвания (за първи път у нас) в подготовката на елитни ски ориентировачи.
5. Изследвано е влиянието на височинната подготовка върху елитни състезатели по ориентиране, ски ориентиране и биатлон. Направени са редица основни констатации и препоръки към треньори и състезатели, отнасящи се до планирането и контрола върху подготовката на височина 1750 – 2000м.
6. Разработена е методика за оценяване на постижението в спортното ориентиране.
7. Разработена е цялостна методика за подготовка на ски ориентировачи.
8. В областта на спортната анимация в туризма, е направен опит за определяне на основните специфични критерии за теоретико – практически знания и компетенции за изучаващите специалността. Изведени са основните понятийни и концептуални основи на теорията за „Свободното време“, като феномен за съвременното общество.

Цитирания

Дипломни и курсови работи:

Методика за тактико-техническа подготовка в тренировката по спортно ориентиране. Мартин Панев. НСА-София, 2005.

Определяне на праговите пулсови честоти на ориентировачи, чрез модифициран теренен тест на Конкони. Тодор Педев. НСА-София, 2002.

Тренировката по ориентиране в подготвителния период. Михаил Михайлов. София-София, 2003.

Възможност за организация и провеждане на състезания и тренировъчен процес с програмен продукт "CONDES" for MS Windows. Антон Гочков. НСА-София, 2004.

Динамика в класиранията и скоростните постижения на българските състезатели/ки по ориентиране и на световния елит, при участие в световни първенства за М/ЖЕ, през 2001; 2003; 2004; 2005г. Гаро Апелян. НСА-София, 2006.

Проучване на ефекта от новата учебна програма в курсовете по „ТАО“ върху студентите от НСА „В.Левски“. Петя Миланова. НСА-София, 2005.

Адаптиране на спортното ориентиране при хора с интелектуален дефицит. Петя Косева. НСА-София, ноември 2007.

Сравнителен анализ на резултатите по ориентиране в град Кюстендил в периода 1972-1980 и 1998 – 2006г. Емил Йосифов. НСА-София, 2011г.

Организация и провеждане на състезания по ориентиране, особености на щафетните състезания. Любомира Коджабашева. НСА-София, 2012г.

Травми в ориентировъчния спорт. Възстановяване чрез средствата на кинезитерапията. Еванс Гарсон. НСА-София, 2012г.

Изследване скоростта на придвижване на български състезатели и световния елит в състезания по ски ориентиране. Станимир Беломъжев. НСА-София, 2012.

Разширяване географията на провежданите състезания като залог за развитие на спорта ориентиране в България. Елина Николова. НСА – София, 20014г.

Регулиране скоростта на придвижване в ориентирането. Даниел Владимиров . НСА-София, 2010

Разработване на спортно-анимационен продукт за 10-12 годишни деца. Емил Коцев. НСА-София, 2010г.

Изготвяне на примерна програма с различни видове аеробна гимнастика за фитнес залите на бизнес хотели. Владислава Зачева. НСА-София, 2010г.

Разработване на зимен шоу спектакъл като анимационен продукт. Виолета Иванова. НСА-София, 2010г.

Разработване на спортно-анимационен продукт по аква аеробика. Валентин Петров. НСА-София, 2010г.

Организация и методика на анимационна програма с малки ветроходни яхти тип швертбот. Милен Гаджев. НСА-София, 2010г.

Проучване възможностите за спортно анимационни дейности в западните Родопи. Наделина Нешева. НСА-София, 2010г.

Комбинираната гимнастика, като фитнес гимнастическа дисциплина в спортната анимация. Нина Антова. НСА-София, 2010г.

Дисертации:

Дашева, Д. Тренировка и адаптация в нестандартни условия. Дисертационен труд. София 2003.

Владимиров, В. "Реамбулацията на топографски карти като метод за усъвършенстване на техническата подготовка на състезатели по ориентиране" Дисертационен труд. София, 2007.

Боянов, Д. Оптимизиране на спортните дейности в планинския туризъм чрез алгоритъм за разработване на анимационни програми. Дисертационен труд. София, 2010.

Педев, Т. Определяне на прагови пулсови честоти в спортното ориентиране, чрез модифицирани теренни и лабораторни тестове - София, 2011г.

Илков, И. Методика за осигуряване на техническата подготовка на български състезатели по ориентиране със съвременни компютърни програми и технически средства. София 2013.

Косева, П. Спортното ориентиране като адаптирана двигателна рекреация при ученици с интелектуални увреждания. Дисертационен труд. София 2013 г.

Гочков, А. Усъвършенствана методика за развитие на устойчивостта и концентрацията на вниманието при начинаещи ориентировачи. Дисертационен труд. София, 2014.

Палакарски, Г. Управление на тренировъчния процес при елитни биатлонисти. София, 2014.

Учебници и списания:

Тарълов, З. Спортно-медицински проблеми в ориентирането. Пловдив, 1997.

Шопов, А. Високопланински трекинг. Подготовка и контрол. Монографичен труд. София, 2012.

Владимиров, В. Туризъм и ориентиране. Методическо ръководство За студентите от Техническия университет – филиал Пловдив. Пловдив 2010.

Хиджов, А., А. Шопов. Планинарство. Учебник за СУ – София, 2012.

Георгиев, А. Методика на спортната подготовка по ориентиране. София, 2010.

Шопов, А., Д. Боянов, А.Гочков. Актуални проблеми на съвременното информационно осигуряване на маршрутите за планински туризъм в България. Сборник доклади от международна научна конференция. Враца 2013г.

Педев, Т. Експериментално определяне на VO2 max (МКК) при елитни ориентировачи с теренен тест на Балки. СиН брой 4/2012.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Декларирам, че нямам съвместни публикации с доц. д-р Валентин Гърков.

В заключение, като вземам под внимание изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРЛ и Правилник за придобиване на научната степен „Доктор на науките“ и за заемане на академични длъжности в Национална спортна академия „Васил Левски“ (НСА), и като се съобразявам с всичко изложено в настоящата рецензия по адрес на кандидата за академичната длъжност „професор“, без колебания и с пълна убеденост, предлагам на Членовете на Научното жури към Катедра „Туризъм, алпинизъм, ориентиране и снежни спортове“ при НСА „Васил Левски“ да удостоят доц. д-р Валентин Георгиев Гърков с академичната длъжност „Професор“ в професионално направление 7.6 СПОРТ.

София, 02.08.2015 г.

Рецензент:

/Проф. Малчо Малчев, дн/